

Ruokaosasto
Apulaisosastopäällikkö Taina Aaltonen
Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI ELÄINLÄÄKÄRINAMMATIN HARJOITTAMISESTA ANNETUN LAIN SEKÄ YLIOPISTOLAIN 7 JA 37 §:N MUUTTAMISESTA (HE 96/2022 VP)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettua lakia (29/2000) ja yliopistolakia (558/2009). Tavoitteena on uudistaa eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta koskeva sääntely korkeakoulujen erikoistumiskoulutusta koskevien valtakunnallisten kehittämislinjausten mukaisesti. Näissä linjauksissa painotetaan aiempaa enemmän koulutuksen työelämälähtöisyyttä sekä yliopistojen ja korkeakoulujen roolia koulutusten rakentamisessa. Linjausten mukaan erikoistumiskoulutusten tutkintomuotoisuudesta luovutaan. Linjaukset on toteutettu muiden yliopistokoulutusten osalta, mutta erikoiseläinlääkärikoulutus on vielä uudistamatta.

Esityksen mukaan erikoiseläinlääkärikoulutus ei olisi jatkossa tutkintoon johtavaa koulutusta, vaan yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta. Koulutukseen liittyvä yleinen ohjausvastuu ehdotetaan siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle. Ohjausvastuun siirron myötä maa- ja metsätalousministeriö saisi nykyistä paremman mahdollisuuden ohjata koulutuksen kehittämistyötä eläinlääkintähuollon palvelujärjestelmän tarpeita vastaavaksi sekä tarvittaessa puuttua esimerkiksi mahdolliseen erikoisalakohenteeseen epätasapainoon.

Hallinnonalasiirto ei merkitsisi olennaista eroa nykyiseen käytäntöön nähden, sillä maa- ja metsätalousministeriö jo nyt huolehtii koulutuksen resurssiohjauksesta sekä osallistuu koulutuksen kehittämiseen yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa. Hallinnonalasiirto olisi linjassa sen kanssa, että myös erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusten tutkintomuotoisuus on poistunut ja koulutuksia koskeva yleinen ohjaus on siirtynyt sosiaali- ja terveysministeriölle.

Ehdotuksen mukaan perussäännökset uudenmuotoisesta erikoiseläinlääkärikoulutuksesta ja sen ohjauksesta olisivat eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annetussa laissa. Koulutukseen pääsy edellyttäisi, että henkilöllä olisi oikeus toimia laillistettuna eläinlääkärinä ja että hän olisi eläinlääkärin perustutkinnon suorittuaan työskennellyt vähintään vuoden erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä. Koulutuksen tavoitteellinen suorittamisaika täysipäiväisenä opiskeluna olisi kolme vuotta, eli vuoden vähemmän kuin nykyisin. Käytännössä suorittamisaika ei kuitenkaan lyhenisi, sillä vuoden mittainen työskentely erikoisalaan soveltuvissa tehtävissä muodostaa tällä hetkellä koulutuksen yleisosan. Helsingin yliopisto ottaisi opiskelijat ja päättäisi opiskelijavalinnan perusteista.

Yliopistolaista kumottaisiin yliopistojen ammatillisia jatkotutkintoja koskevat säännökset, sillä niitä sovelletaan nykytilanteessa ainoastaan erikoiseläinlääkäritutkintoon. Esityksestä pyydettiin lausuntoa kaikilta yliopistoilta, eikä yksikään niistä vastustanut yliopistolakiin ehdotettuja muutoksia.

Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan uudistus ei vaikuttaisi sellaiseen oikeuteen käyttää erikoiseläinlääkärin ammattinimikettä, joka on saatu ennen uudistuksen voimaantuloa. Ne, joiden erikoistuminen olisi voimaantulovaiheessa kesken, voisivat valintansa mukaan joko suorittaa tutkinnon loppuun tai siirtyä suorittamaan uudenmuotoista erikoiseläinlääkärikoulutusta. Jos

tutkintoa ei olisi suoritettu neljän vuoden kuluessa uudistuksen voimaantulosta, henkilöt siirtyisivät uudenmuotoiseen koulutukseen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2023. Käynnissä oleva Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan asettama erikoiseläinlääkärikoulutuksen uudistamishanke tähtää siihen, että uudenmuotoinen koulutus voidaan aloittaa mainittuna ajankohtana.

Eläinlääkäriammatin harjoittamisesta annettuun lakiin ehdotetaan asetuksenantovaltuutta, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin koulutuksen tavoitteista, opintojen rakenteesta, koulutusohjelmista ja muista opintojen perusteista. Tarkoitus on, että kun muutoslait on vahvistettu, nykyinen erikoiseläinlääkäriin tutkinnosta ja oikeudesta toimia erikoiseläinlääkäriä annettu valtioneuvoston asetus (275/2000) kumotaan ja annetaan uusi maa- ja metsätalousministeriön asetus.

Asetusluonnokset ovat parhaillaan lausuntokierroksella. Säännösehdoitusten mukaan erikoisaloihin pohjautuvista koulutusohjelmista säilyisivät nykyisinä pieneläinsairaudet, hevossairaudet, tuotantoeläinten terveyden- ja sairaanhoito ja tarttuvat eläintaudit. Elintarviketuotannon hygieniää koskeva koulutusohjelma yhdistyisi osaksi ympäristöterveydenhuollon koulutusohjelmaa, ja uudeksi koulutusohjelmaksi tulisi yleiseläinlääketiede.

Eläinlääkintähuollossa on tunnistettu tarvetta paitsi suppeammalle, tiettyihin eläinlajeihin suuntautuneelle erityisosaamiselle myös laajapohjaisen osaamisen vahvistamiselle. Yleiseläinlääketieteen erikoiseläinlääkäriksi valmistuvalla olisi aiempaa paremmat valmiudet eläinlääkäripalvelujen tuottamiseen kaikkia kotieläimiä varten erityisesti kunnaneläinlääkäriin ja muiden yleispraktikoiden tehtävissä. Koulutus myös parantaisi eläinlääkäriin valmiuksia arvioida eläinten hyvinvointia pitopaikassa taikka valvoa hyvinvointia koskevien säädösten noudattamista ja kehittää suunnitelmallista eläinten hyvinvoinnin valvontaa.

Koulutuksen järjestämisen osalta asetuksentasoiset säännökset olisivat nykyisiä säännöksiä jonkin verran väljempiä, mikä lisäisi koulutuksen toteuttamiseen joustavuutta ja mahdollistaisi siihen liittyvän yliopiston ja muiden tahojen välisen yhteistyön aiempaa laajemmin. Säännösehdoitukset ovat tältä osin jonkin verran muuttuneet hallituksen esityksen liitteenä olevaan asetusluonnokseen verrattuna.

Tällä hetkellä ei ole näköpiirissä, että erikoiseläinlääkärikoulutus muutettaisiin opiskelijalle maksulliseksi. Koulutuksen tutkintomuotoisuuden poistuminen kuitenkin merkitsee, että tutkinto-opiskelun maksuttomuuden periaate ei enää jatkossa soveltuisi, vaan maksuja olisi mahdollista periä, jos valtioneuvosto lisäisi niitä koskevat säännökset yliopistojen maksuasetukseen. Tilanne olisi tältä osin sama kuin aiemmin uudistettujen erikoislääkäri- ja hammaslääkärikoulutusten osalta, jotka ovat säilyneet käytännössä maksuttomina. Helsingin yliopiston eläinlääketieteelliseltä tiedekunnalta saadun tiedon mukaan maksujen periminen koulutettavilta eläinlääkäreiltä ei ole tällä hetkellä ajankohtainen asia, vaan uudistuksen painopiste on koulutuksen sisällön kehittämisessä. Jatkossa on lisäksi tarkoitus erityisesti panostaa erikoistuvien eläinlääkärien ohjaukseen, minkä mahdollistaa valtion talousarvioon hyväksytty lisämääräraha.